

En tripp till Turkiet i början av juli 2001 av Jan Sjöstedt

Det var fantastiskt varmt när vi steg ur bussen vid lägenhetshotellet i Side. Klockan var två på eftermiddagen och vi (min dotter Angelica och jag) hade bestämt oss för denna resa bara två dagar tidigare. Vi hade visserligen pratat om att resa någonstans ända sedan i Julas men ej kommit till skott tidigare. Det blev alltså ospecat till Antalya. Resan var framförallt bad, sol och semester men kikare, håv och burkar var förstås med.

Trots den ihärdiga hettan, som mest 40 grader under veckan, gick jag en liten promenad i omgivningarna. Hotellet som låg i utkanten av Side verkade nybyggt och vår lägenhet, som hade två ganska stora balkonger, var väldigt trevlig. Trots att det låg i utkanten av staden var det inte långt till centrum och den gamla stadskärnan med bl.a. en välbevarad stor amfiteater.

De antika delarna av staden som är lagda i ruiner och till stora delar övervuxna av buskar och olivträd var ganska kul att ströva omkring i. Där fanns gott om **Bulbyler**. **Rödsångare** var inte ovanliga och en **Masktörnskata** visade sig också. Här fanns det även många Moriska landsköldpaddor. Den första kvällen blev det ett nattdopp och när ni vandrade tillbaka mot hotellet över sanddynorna så hördes **Tofslärkornas** lite vemodiga sång.

Nästa dag gjorde jag en lite längre promenad ut ur staden mot Alanya. Fastän klockan bara var åtta var det redan gräsligt varmt så keps och solskyddsfaktor 10 sattes på. Det låg en större pinjeskog en bit bort efter vägen och den tog jag sikte på. I och runt skogen var en del odlingsmark samt lite torrängar och ruderatmarker. **Eksångare** (missvisande namn tycker jag) var vanlig i snåren och där var minsann en ungfågel av **Gulgrå sparv**. I ett dike var det gott om vattensköldpaddor och i vasskanten flög det rikligt med **Svavelgul långbensmätare**, ni vet den där som Jesper Lind tog hemma i Trosa för några år sedan.

Kattunsspinnare (Fig. ur Gullander)

På den närliggande ängen fanns det gott om blåvingar. Några hundra meter bort låg några lövbevuxna kullar som jag sakta närmade mig i hettan. En bit upp efter diket såg jag några unga **Sydnäktergalor** och i en buske satt en **Masktörnskata**. Nästan framme vid dungen flög det upp något välbekant men ändå nytt framför mina fötter. Efter en liten språngmarsch låg den i håvenpåsen. En **Kattunsspinnare!**

Många svenska samlare vet direkt vad det är för en art, men de flesta har nog inte sett den i natura. Jag hade aldrig tidigare stött på den trots alla mina resor i Europa. Fjärilen som är avbildad i Gullanders spinnarbok har alltid fascinerat mig den ser nämligen ut som en gdisbit med massor av små, färgglada prickar över täckvingarna. Den visade sig vara vanlig på de förtorkade odlingsmarkerna runt dungen. Inne i dungen gömde sig buskgräsfjärilar undan den brännande solen.

Några dagar senare hyrde vi bil, jag var nämligen sugen på en tur i de majestätiska Tarusbergen som tornade upp sig i norr. Utlöpare av bergskedjan når på sina ställen ända ner till medelhavet. Kvällen innan vårt stundande bergsäventyr åkte vi en tur efter floden förbi Mahavget som är den närmsta "storstaden". Det var där man skulle handla om man ville fynda. Vi stannade bredvid områdets berömda vattenfall, inte så höga men väldigt vackra och en typisk turistfälla med kamelridning, apor och diverse kriskrams försäljning. Längre upp efter floden fanns en koloni med **Vita storkar** och vi såg en familj **Blåkråkor** som jagade vid ett fält. Runt omkring och över floden flög det hela tiden biätare. Snart var vi framme vid en utlöpare till de mäktiga Tarusbergen och hyrbilen fick testa lite bergsklättring på en knagglig grusväg. Vi stannade till vid en torräng (jag såg bara torrängar under resan) och fikade. Så här på kvällskvisten var det ganska behagligt ute och det var en hel del flygfän på vingarna bl.a. **Långsvansad blåvinge**. En bit bort satt en ung **Finschstenskvätt**a och i en torraka vilade en **Örnvråk**. Det var väldigt ont om rovfåglar i denna del av Turkiet. Jag såg endast en handfull örn vråkar trots ihärdigt spejande från alla lämpliga platser under hela vistelsen.

Långsvansad blåvinge
(ur Fjärilar i Miljö av Wilkinson och Tweedie)

Rniiniiiiirmriiiiiiiiiiiiiiiiiing. Uret visade på 05.30 och det var dags att stiga upp. Jag packade ner frukost, fika, läsk, frukt, godis, kikare, håv och burkar. Sedan väckte jag Angelica som också såg fram mot lite äventyr i bergen. En timme senare mötte vi solen på 1000 meters höjd och det var lite kyligt för det blåste ordentligt från norr. Vi tog en liten bensträckare och en frukt samt njöt av den fantastiska utsikten över det azurblå medelhavet i söder. En ensam **Medelhavsstenskvätt**a satt på en sten. Det var kanske lite för tidigt för fåglar och flygfän.

Resan fortsatte uppåt mot vårt slutmål sjön Beysehir. Lite senare, i en dalgång nära Akseki, delade sig vägen. App, lapp sa att... det blev den vänstra för den såg mindre ut och vi var ju ute på äventyr. Tre mil senare kändes valet lite mer osäkert. Vi hade passerat några små byar och vägen var i ett uruselt skick. Nu ringlade den sig stadigt uppåt och eventuella möten hade varit vanskliga. Inga skyddsräcken och väldigt brant. Vi åkte nu i kanten av trädgränsen och på ca 1500 meters höjd stannade jag vid något som såg ut som en rastplats. Här var en öppning mellan höga träd, mest pinje men även gran, asp och ek. Det såg lovande ut. Jag hoppade ur bilen för att uträtta behov och med en gång hörde jag något nötväckeliknande. Jodå det var minsann **Krupers nötväcka** som visade sig och det fanns flera familjegrupper i området. På båda sidor om bergskammen där vi parkerat gick djupa dalar och en av dessa slutade där vi var. Upp genom dalen blåste det kraftigt och med vinden följde många fjärilar. När man sprang in mellan träden flög det upp tjogtals med fjärilar från marken och från trädstammarna. Efter en stunds samlande var det dags för frukost. Angelica som precis hade vaknat var jättehungrig och vi lät oss väl smaka av tonfisksallad och bröd.

En ny promenad gav förutom ytterligare fjärilar en fin obs av en stor pärlödla. De fjärilar jag fann här var bl.a. **Kardinal**, **Östlig bandgräsfjäril** och **Sydlig sandgräsfjäril**. Nu bar det nedåt igen i dalen. Den var småkuperad med inslag av skog, ängar och små odlingar. Vid en uttorkad bäck hoppade jag ur bilen och här var det också gott om allehanda flygfän, såsom **Dyster blåvinge**, **Balkanschackbräde** och **Dansk guldvinge**.

Kardinal (*Pandoriana pandora* Sch.)
Ur Björn Dahls Fjärilar i naturen-mell.europa)

Överallt hördes Eksångare. Iväg igen och uppåt bar det. Snart var vi framme vid ett nytt pass som var mycket kargare än det förra. Ett snabbt stopp gav några läckra blåvingar (**Meleagers blåvinge**) och sjungande **Klippsparv** samt **Klippsvälar**. Här blåste det hårt och var ganska kyligt så vi hastade vidare. Nu kom vi ner i en lång och mycket vacker och omväxlande dalgång. Här fanns frodigare ängar, små lundar och en stort stenigt stäppområde alltihopa omgivet av branta berg. Här flög det rikligt av en stor (15 cm i vingbredd) myrlejonsländeliknande grej som fångades av stenskvättor och törnskator.

Vid ett bergstup alldeles i kanten av vägen hördes kraftfull och för mig obekant sång. Det tog en stund att få syn på fågeln som gärna dolde sig i buskar och träd vid kanten på berget. Jag anade vad det kunde vara och slutligen visade sig den **Vitstrupiga näktergalen**. Ytterligare ett okänt läte hördes från stupet och efter noggrann avsökning med tuben fick jag syn på den lilla gynnaren, en **Murkrypare**. Efter att ha sökt den lilla raringen så många gånger i de europeiska bergen så kändes det lite underligt att få se den, utan att vara förberedd, i Turkiet.

Denna dalgång nära Bademli var som sagt mycket fin och följande fåglar sågs: **Svartpannad törnskata**, **Rödhuvad törnskata**, **Masktörnskata**, **Gulgrå sparv**, **Rostsparv**, **Finschstenskväta** mfl. Fjärilar fanns också i överflöd bl.a. **Stengräsfjäril**(obestämd), **Balkanschackbräde** och allehanda blåvingar. Nu var Angelica ganska irriterad och det var dags att fara vidare mot sjön som skulle ligga i slutet av den stora dalen. Väl framme vid sjön var det dags att tanka och den trevliga, lite äldre stationschefen bjöd på kall körsbärssaft. Med hjälp av pekspråket berättade han om en badplats en bit bort. Så vi körde ut på små grusvägar mot vattnet men vi kom aldrig fram däremot visade det sig att den **Asiatiska kalenderlärkan** var ganska vanlig i detta torra småbuskiga odlingslandskap. De var inte rädda för bilar heller.

Vi bestämde oss för att ta en annan väg tillbaka, men innan vi lämnade sjön så spanade jag av ett strandparti och där fanns diverse hägrar och vadare. Den stora och nybyggda landsvägen mot kusten var betydligt snabbare och mycket bättre och säkrare än den väg vi åkt upp. Vägen gick genom stora rationellt skötta jordbruksområden till skillnad från bergsodlingarna där vi sett gamla gummor skörda spannmål med handskäror. Snart var vi

framme vid foten av Tarusbergen igen och det bar uppåt. Vägen var helt nyanlagd här och efter ett tag var vi uppe i ett märkligt bergsprickelandskap. I detta område med buskar och småträd hördes flera Vitstrupiga näktergalar, men jag hade en annan fågel i mina tankar. Vi åt lite vattenmelon och sen tuffade vi vidare. Efter ytterligare några mil var vi uppe på det högsta passet i området, 1895 m. Här blåste det rejält och var lite kyligt. Jag fick genast syn på en **Blåtrast** och klättrade uppåt mot bergsängarna och en liten vindpinad pinjeskog. Här såg jag **Svart rödstjärt**, **Medelhavsstenskväta** och resans höjdpunkt, **Rödpannad Gulhämpling**.

När jag hörde det hämplingliknande lätet anade jag vad som fanns framför mig i det höga gräset. Plötsligt flög de upp och de små "svartingarna" satte sig i de närmsta träden. De lät sig villigt beskådas och jag måste erkänna att hjärtat slog lite extra fort. Allt sedan jag såg de första bilderna av denna rara art har jag velat se den, varför vet jag inte. Nu satt det en liten familjegrupp en bit bort på alldeles lagom tubavstånd. "Pappa kom nu då". Dottern manade på. Dags att åka vidare. Nu bar det utför och det gick undan. Bara efter någon timme var vi nere vid kusten igen och de mäktiga bergens svalka byttes mot en olidlig hetta. Den varmaste dagen i år, enligt personalen på hotellet. Nu kände vi för ett avsvalkande dopp i Medelhavet så vi for iväg en bit efter kusten mot flodmynningen. Där låg en konstgjord sjö i kanten av ett område med idel lyxhotell. I sjön fanns massor av **Svarthalsad dopping**. Efter ett snabbt dopp var det dags att återlämna hyrbilen som nu hade gått ca 50 mil i bergen. På kvällen besökte vi en finare restaurang och vi åt varsin fin köttbit och jag tog några artsupar. Bortsett från väldigt påflugna yngre "gentlemän" som jag hela tiden jagade bort från min dotter gick resan bra. Att bussar bara stannar mitt i natten, ute på landsbygden när man är på väg hem, är något man får räkna med i Turkiet.

Jan Sjöstedt